

розробки класичних та нетрадиційних (бінарних, інтегрованих, уроків ділової, рольової гри та ін.). Студенти знайомляться з особливостями цифрової гуманістичної педагогіки, здійснюють планування STEM-проєкту в навчанні хімії, займаються підготовкою та проведенням уроків хімії з впровадженням теорій пізнавально-активного поля, наративності, множинного інтелекту та іншими високоефективними освітніми технологіями.

Результати бесід та анонімне анкетування студентів показало вірно обрану стратегію формування видавничої діяльності в майбутніх вчителів хімії, а тактичне зосередження на відпрацюванні навичок використання інформаційно-комунікаційних технологій в такій діяльності показало позитивну динаміку зростання рівня мотивації, професійно-педагогічної майстерності та ерудованості.

Проведене дослідження не дає відповіді на всі питання даної проблеми, тому подальші розвідки вбачаємо у вивченні підходів до створення портфоліо й освітнього Web-сайту та їх ролі у видавничій діяльності вчителя хімії.

Висновки. Сучасний вчитель хімії, будучи конкурентоспроможним на ринку надання освітніх послуг, зобов'язаний зайняти активну позицію щодо проведення видавничої діяльності, викликаючи при цьому в учнів стійкий інтерес до вивчення предмету, популяризуючи серед колег інноваційні освітні технології, пропагуючи серед громадян хіміко-екологічну культуру.

Компетентний в питаннях видавничої діяльності вчитель здатен забезпечити своїх учнів цікавими та змістовними джерелами знань, готувати та проводити ефективні уроки та позааудиторні заходи, не залишаючи поза увагою учнів з різним рівнем навчальних досягнень.

Література

1. Діяльність. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/dijaljnistj> (дата звернення 17.03.2021)
2. Видавнича діяльність. Словник термінів, уживаних у чинному Законодавстві України. URL: <http://slovopedia.org.ua/48/53394/355533.html> (дата звернення 17.03.2021)

УДК 37.018.26

Магера Т.В.

методист, в. о. завідувача відділу
організаційно-методичної та інформаційно-
видавничої діяльності ТОКІППО
magerat@ukr.net

БАТЬКІВСЬКІ ЗБОРИ ПО-НОВОМУ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Постановка проблеми. Освіта батьків, яка є невід'ємною складовою освіти дорослих, набуває в умовах сьогодення дедалі більшої актуальності та розглядається як важлива умова повноцінного виховання дітей, поширення загальнолюдських цінностей, процвітання громади і держави в цілому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Провідні ідеї щодо проблем виховання, розвитку й соціалізації дітей у родині та соціумі, освіти та самоосвіти батьків (опікунів) висували відомі класики педагогіки: П. Блонський, А. Дистервег, Я. Коменський, П. Лесгафт, А. Макаренко, В. Сухомлинський, К. Ушинський, С. Шацький; науковці та практики сучасності (Є. Бондаревська, І. Гребенніков, І. Дубінець, Т. Іванова, В. Постовий, І. Трубавіна та інші). Зміст нормативно-правових документів щодо освіти, просвіти та самоосвіти дорослих (батьків) регулюються Конституцією України, законами України: «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про вищу освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», Національною доктриною розвитку освіти, програмами: «Освіта ХХІ століття», «Культура добросусідства», Меморандумом про співпрацю між педагогами, батьками та учнями [2].

Мета дослідження полягає у впровадженні в освітній процес інноваційних, інтегрованих форм роботи з батьками, що є однією з найважливіших умов освіти дорослих (батьків) та важливою складовою освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нова українська школа потребує інноваційних, інтегрованих форм роботи не тільки з учнями, але й з батьками. Однією із найпоширеніших форм групової роботи з батьками і водночас важливою складовою освітнього процесу у школі є батьківські збори.

На зміну традиційним батьківським зборам приходять інтерактивні. Інтерактивні батьківські збори насамперед ґрунтуються на принципі партнерства та діалогу. Сенс полягає в тому, щоб не нав'язувати учасникам погляди вчителів, а спонукати шукати власний вихід із ситуації, знайомитись та вчитись взаємодіяти колективом. Форми батьківських зборів можуть бути різні: як у формі лекції, де в ролі лектора виступає педагог, психолог, лікар, так і дискусії, де відбувається обговорення важливих питань, що стосуються класних заходів, вирішення важливих питань життя класу [1]. Для того, щоб збори були цікавими та корисними для усіх учасників освітнього процесу, їх доцільно урізноманітнити такими рубриками, які згодом можуть стати традиційними: «Історія виховання дітей у родині», «Видатні педагоги світу», «Традиції виховання народів світу», «Крилаті фрази про виховання», «Абетка виховання дітей у родині», «Радимо прочитати», «Книжкова полиця батьків», «Обговоріть разом із дитиною», «Скринька мудрості», «Творча майстерня родини» тощо. Ці та інші рубрики дозволяють зробити батьківські збори незвичайними, їх рейтинг зміниться на краще, сприятиме більш тісним взаєминам у ланцюжку «вчитель – учень – батьки» [5].

Незалежно від змісту, батьківські збори потребують ретельної підготовки. Перед початком батьківських зборів потрібно зібрати діагностичний або статистичний матеріал щодо вивчення окремих аспектів життя учнів класу, а також продумати кожен із етапів підготовки до батьківських зборів. Розглядають такі складові структури зборів: вибір теми та визначення цілей батьківських зборів; вивчення класним керівником та іншими організаторами

зборів науково-методичної літератури із розглянутої проблеми; проведення мікродослідження в співтоваристві дітей і батьків (анкетування, бесіди, тестування); визначення виду, форми й етапів батьківських зборів, способів і прийомів спільної роботи його учасників; запрошення батьків та інших учасників зборів; розроблення рішення зборів, його рекомендацій, пам'яток для батьків; обладнання й оформлення місця проведення батьківських зборів [4]. Щоб створити комфортну, невимушену атмосферу, варто використовувати нетрадиційні методи привітання учасників. Наприклад, запропонуйте батькам відрекомендуватись, називаючи своє повне ім'я та пригадуючи, як їх називали в дитинстві. Виявляйте творчість у пошуках методів привітання та намагайтесь урізноманітнювати їх. Заохочуйте батьків до активного обговорення. Цього можна досягнути, ставлячи запитання, які вимагають розгорнутої відповіді, або об'єднати учасників у пари чи невеличкі групи, в яких батьки почуватимуться вільніше і їм легше буде висловити свою точку зору. Проводьте зустріч із батьками в затишному, зручному приміщенні. Якщо є така можливість, поставте стільці колом, щоб усі бачили одне одного і почувалися залученими до обговорення. Надсилайте батькам запрошення та звертайтеся в них до кожного особисто. Завжди плануйте час для того, щоб родини могли поспілкуватися між собою. Доповідь робіть короткою, оскільки у дорослих невелика тривалість концентрації уваги після робочого дня. Враховуйте інтереси та потреби родин під час вибору тематики зустрічі. Обов'язково включайте до свого виступу розважальні ігрові моменти. Використовуйте наочність, відео, роздатковий матеріал для підкріплення свого виступу. Якщо ви розповідаєте про життя класу, використовуйте фотографії, записи (аудіо, відео) дітей свого класу.

Зважаючи на запити вчителів, у лютому 2008 року тренерська команда курсу «Культура добросусідства» розробила науково-популярне видання «“Культура добросусідства” для батьків: корисна інформація, поради і рекомендації». Брошура швидко стала користуватися значним попитом і в батьків, і в освітян, тому була перевидана ще декілька разів. Тож із 2008 р. робота з дорослими в рамках «Культури добросусідства» перейшла на системний рівень. Доцільно зазначити, що за участю учителів-практиків та науковців було розроблено освітню програму «Батьківські збори по-новому: актуально, інтерактивно, корисно» наскрізного інтегрованого курсу «Культура добросусідства», яка отримала гриф Міністерства освіти і науки України. Програма складається із 30 тем, які було відібрано, спираючись на досвід педагогів курсу і запити батьківської спільноти [3].

Тренери програми «Культура добросусідства» пропонують таку тематику батьківських зборів по-новому: «Разом до успішного спілкування», «Для нас без нас – це не для нас», «Конфлікти: за і проти», «Конфлікти – шукаємо вихід разом», «Одна вулиця – два храми», «Права дитини – права батьків», «Що таке правила і чому їх дотримуються», «Сім'я – простір без насильства», «Сім'я та гендерна рівність», «Роль батьківської громади в житті школи», «Право на право» тощо. Наведемо лише певний фрагмент батьківських зборів по-новому (у формі дискусії), який представила В. І. Потапова, провідний тренер курсу

«Культура добросусідства», керівник освітнього напрямку діяльності Української Гельсінської спілки з прав людини (м. Київ). Залежно від мети, завдань та учасників, а також просторово-часових і організаційних ресурсів, модератор(-ка) вибирає спосіб проведення обговорення. Методи організації дискусії різноманітні. Це може бути: *дискусія – обговорення фільму як кінематографічного твору або соціального ролика*, де є проблема, що відповідає темі зборів. «Смислові групи». У фільмі є головні персонажі, порушуються важливі соціальні теми, є цікаві режисерські знахідки, які допомагають емоційно й більш повно зрозуміти ставлення авторів до своїх героїв та їхніх проблем. Об'єднайте учасників перед переглядом фільму в кілька смислових груп і дайте їм конкретне завдання, яке вони виконуватимуть у процесі перегляду, роблячи собі помітки, а потім підготують свої роздуми на тему для презентації.

«Гарячий мікрофон». Усім учасникам ставиться одне питання, на яке кожен має дати відповідь, передаючи мікрофон іншому учаснику. Це створює певний настрій – «як на ТБ», примушує учасників активізувати розумову діяльність, слухати уважніше одне одного. Відповіді повинні бути різні за формулюванням.

«Опорні цитати». Підготуйте для дискусії кілька висловів, ключових фраз із фільму, щоб полегшити учасникам роботу думки. Запишіть їх на дошці або фліпчарті та зверніть на них увагу.

«Прогнозування». Іноді назва фільму сама по собі вже є темою, з якої можна починати обговорення. Поставте питання учасникам, як вони розуміють назву, про що буде фільм. Найцікавіші відповіді можна записати на дошці або фліпчарті й повернутися до них після перегляду. Порівняйте відповіді до й після перегляду. У документальному кіно назва картини відіграє важливу роль – вона повинна допомагати глядачу зрозуміти, про що цей фільм, які проблеми він порушує. Невідповідність назви і змісту викликає подив у глядача, дезорієнтує його.

«Записник режисера». Перед початком перегляду вивішується перелік висловів із фільму, хронологія не дотримується. Її і треба встановити в процесі перегляду або після. Ці вислови – фрази, фрагменти діалогів або слова героя/їв, назви підтем або глав фільму, назви частин фільму тощо. «*Tabula rasa (чистий аркуш)*». Кожен учасник отримує чистий аркуш паперу, на якому протягом картини повинен зафіксувати найяскравіший епізод або факт із фільму, що вразив найбільше. Після перегляду інформація порівнюється, обговорюється. Можна визначити, наприклад, найуважнішого глядача.

«Аналіз фільму з позиції контрастності». Якщо у фільмі є контрастні теми, персонажі, вислови, проблеми, ви можете запропонувати побудувати обговорення на них.

«Банк ідей». Перед початком перегляду учасникам можна поставити питання, що вони знають і думають про тему, яку обговорюватимуть після перегляду. Думки, припущення, факти, імена, проблеми записуються на аркуш ватману/дошку. Після перегляду кінокартини їх перевіряють на достовірність.

(Цей прийом можна використовувати і під час перегляду в режимі «стоп-кадр» – йде чергування прогнозу та дискусії).

«Я і мій герой фільму». Учасники визначають, хто з героїв фільму їм найближчий, – формуються групи. Завдання – змоделювати ситуацію спілкування зі своїм героєм, визначити коло питань для обговорення з ним/нею, визначити точки зіткнення тощо.

Лист глядачів режисеру. На великому аркуші паперу кожен учасник пише свій відгук на побачене у фільмі. Завдання – «Що б ви сказали режисеру, якби він був поряд?» Обговорення правових аспектів фільму [3].

Висновки. Отже, проведення батьківських зборів по-новому, впровадження інноваційних, інтегрованих форм роботи з батьками, а також реалізація у загальноосвітніх закладах розробленої програми «Культура добросусідства» набувають особливої актуальності в контексті розбудови національної системи освіти дорослих, сприятимуть розвитку в Україні громадянського суспільства, культури навчання впродовж життя; створенню цілісних освітньо-виховних осередків (заклад середньої освіти – родина – громада); збереженню та поширенню сімейних цінностей і традицій.

Література

1. Батьківські збори в школі: підготовка, форми проведення, теми зібрань. URL:<http://pleyady.kiev.ua/dumki-vgolos/6632-batkivski-zbori-v-shkoli-pidgotovka-formi.html> (дата звернення: 30.03.2021).

2. Крок до педагогіки партнерства: школам пропонують Меморандум співпраці між педагогами, батьками та учнями. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/krok-do-pedagogiki-partnerstva-shkolam-proponuyut-memorandum-svivpraci-mizh-pedagogami-batkami-ta-uchnyami> (дата звернення: 30.03.2021).

3. Культура добросусідства. Батьківські збори по-новому: актуально, інтерактивно, корисно. Програма та методичні рекомендації / [редактори-укладачі: О. В. Аніщенко, М. А. Араджионі, А. І. Гусєв, В. І. Потапова]. К.: ТОВ «Прометей», 2019. 544 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/719391/1/Kultura_dobrosusidstva_Batkivski_zbory_2019_5.pdf (дата звернення: 01.04.2021).

4. Методичні рекомендації щодо проведення батьківських зборів. Батьківські збори. Класному керівнику. URL: <http://dano.dp.ua/attachments/article/654/Методичні%20рекомендації%20щодо%20проведення%20батьківських%20зборів.pdf> (дата звернення: 02.04.2021).

5. Організація роботи з батьками (на допомогу класним керівникам). Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 95 ім. Харківської стрілецької дивізії. URL: http://school95.edu.kh.ua/organizaciya_osvitnogo_procesu/vihovna_robota/organizaciya_roboti_z_batkami_na_dopomogu_klasnim_kerivnikom (дата звернення: 05.04.2021).